

การวาดเขียน

การวาดเขียน (Drawing) เป็นการแสดงหลักฐานทางภาษาภาพอย่างหนึ่งที่สามารถสื่อให้ทราบถึงเรื่องราว และเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ และทำหน้าที่บันทึกสภาพความเป็นไปใน การดำเนินชีวิต ตลอดจนความเชื่อที่มนุษย์จินตนาการขึ้น มนุษย์ผู้มีความมองเห็น และใช้เครื่องมือวาดเขียนได้ สามารถวาดเขียนได้ทุกคนและไม่ว่าจะมีความแตกต่างกันทางภาษา ก็อาจเข้าใจภาษาภาพนั้นได้

๑. ความหมายของการวาดเขียน

การวาดเขียนตามความหมายทางการกระทำ หมายถึง การลาก จุด ชัด เขียนด้วยวัสดุหรือเครื่องเขียนต่างๆ เช่น ดินสอ ปากกา ชอล์ก ฯลฯ บนระนาบรองรับซึ่งเป็นดิน โลหะ กระดาษ กระดาน หรือวัสดุอื่นๆ ซึ่งมีผิวหน้าเรียบ แบน ไฉ้ โดยทำให้เห็นเป็นรูปร่างด้วยเส้น รูปร่างที่เกิดจากเส้นนี้ อาจเกิดจากเส้นตรง เส้นโค้ง เส้นหยัก ฯลฯ ทั้งนี้อาจมีน้ำหนักอ่อนแก่ของเส้นเท่ากัน หรือมีน้ำหนักของเส้นอ่อนแก่ต่างกันก็ได้ ที่สำคัญที่สุดก็คือ รูปร่างที่เกิดจากเส้นนี้มีลักษณะ ๒ มิติ คือ กว้างและยาว หากผู้วาดต้องการให้รู้สีกว่ามีลักษณะ ๓ มิติ คือ กว้าง ยาว และลึก ก็กระทำได้โดยลากเส้นหลายๆ เส้น ตามวิธีการแรเงา(ดูรายละเอียดในการแรเงา)

๒. แนวคิดของการวาดเขียน

จากผลงานการวาดเขียนที่ปรากฏตกทอด จากอดีตจนถึงปัจจุบัน สามารถสรุปเป็นแนวคิดหลักของการวาดเขียนได้ ๓ ประการคือ

๒.๑ แนวคิดเพื่อบันทึกสิ่งน่าสนใจรอบตัวที่มองเห็น ซึ่งอาจบันทึกทั้งหมดหรือเลือกเฉพาะบางส่วน บางตอนที่เห็นว่ามีคามหมายก็ได้ ภาพวาดเขียนตามแนวคิดนี้จะมีรูปคล้ายของจริงตามมุมมองของผู้วาด ตามตำแหน่งของสิ่งที่วาดตั้งอยู่ ซึ่งอาจอยู่สูงกว่าระดับตา ต่ำกว่าระดับตา หรือตรงระดับตาพอดี หากผู้วาดเห็นว่าวัตถุหรือสิ่งที่ต้อง-

การวาดนั้นมีเพียงบางส่วนน่าสนใจ ก็วาดเฉพาะส่วนนั้น ให้เด่นชัดได้ อย่างไรก็ตาม ภาพวาดเขียนที่เห็นนั้นยังดูรู้เรื่อง รู้ว่าอะไรเป็นอะไร อยู่ที่ไหน และมีส่วนสำคัญอย่างไร

๒.๒ แนวคิดเพื่อกำหนดความสิ่งที่ผู้วาดคิด หรือตามจินตนาการ ภาพวาดเขียนตามแนวคิดนี้มีรูปแบบไม่เหมือนของจริง อาจมีขนาด สัดส่วนแตกต่างไปจากที่เห็นจริง อาจมีลักษณะประดิษฐ์ตกแต่งเป็นลวดลายที่ได้อิทธิพลจากธรรมชาติ หรือเป็นลวดลายเรขาคณิต อาจมีลักษณะพรมัวไม่ชัดเจน เพื่อกระตุ้นให้ผู้ชมเห็นต้องใช้ความคิดหรือทำให้องง แต่ถ้าผู้ที่มีความคิดคล้ายกับผู้วาดมีจินตนาการแนวเดียวกันก็สามารถชื่นชมการวาดเขียนตามแนวนี้ได้

๒.๓ แนวคิดเพื่อสื่อความหมายให้เข้าใจตรงกัน ภาพวาดเขียนตามแนวคิดนี้จะมีรูปแบบเรียบง่าย เน้นชัด มีลักษณะเป็นสัญลักษณ์หรือเครื่องหมายต่างๆ ที่ผู้ดูจะเข้าใจได้ทันที หรือเมื่อเห็นแล้วรูปร่างจะต้องปฏิบัติตามอย่างไร เช่น เครื่องหมายจราจร เป็นต้น

๓. การเรียกชื่อภาพวาดเขียน

การวาดเขียนมีชื่อต่างๆ ตามวัสดุที่ใช้ตามหน้าที่ใช้สอยและตามภาพที่เห็น

๓.๑ การเรียกชื่อตามวัสดุที่ใช้ โดยธรรมชาติของมนุษย์ที่ชอบค้นคว้าแสวงหาความรู้ และแสวงหาทักษะเกี่ยวกับวัสดุใหม่ๆ เพื่อใช้ถ่ายทอดรูปแบบด้วยการวาด อยู่เสมอ ทั้งนี้ เพราะรู้ดีว่า วัสดุอย่างหนึ่งเมื่อนำมาใช้วาดเขียนจะเกิดรูปแบบลักษณะหนึ่ง และทั้งยังให้ความรู้สึกอย่างหนึ่งโดยเฉพาะด้วย ดังนั้นเมื่อค้นคว้าสร้างผลงานการวาดเขียนแล้ว จึงตั้งชื่อตามวัสดุที่ใช้ ตัวอย่างเช่น เมื่อนำเส้นโลหะเงินมาฝนปลายให้แหลมแล้วเขียนบนกระดาษ ที่ลงพื้นด้วยสีขาวไว้ก่อนจะเกิดเส้นสีเทาดำ มีลักษณะคมชัดเจน ก็เรียกการวาดเขียนด้วยวัสดุนี้ว่า การวาดเขียนด้วยเงินแหลม (silver point draw-

ing) หรือ ถ้าใช้ดินสอคำก็เรียกว่า การวาดเขียนด้วย ดินสอคำ (pencil drawing) เป็นต้น

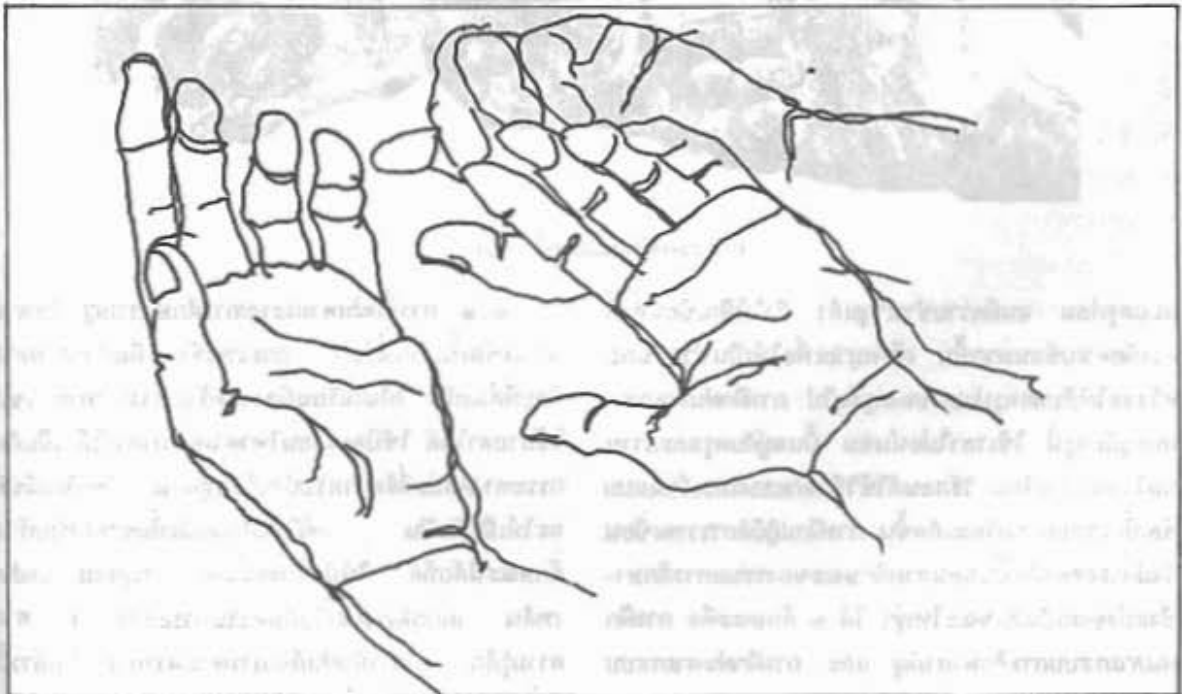
๓.๒ การเรียกชื่อตามหน้าที่ใช้สอย โดยที่ ทราบกันว่า การวาดเขียนเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้าง- สรรค์งานศิลปกรรมเกือบทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นมนุษย์จะคิด ทำอะไร หรือคิดออกแบบสิ่งใด ก็มักจะวาดเขียนภาพ ตามที่ตนคิดขึ้นก่อนเสมอ เพื่อสอบถามดูว่า ภาพที่เขียน ขึ้นกับภาพตามที่คิดสอดคล้องกับที่ต้องการหรือไม่ หาก ยังเห็นว่าไม่พอใจ ไม่แสดงความคิดที่เป็นนามธรรม ให้ เป็นรูปธรรมได้เด่นชัด ก็แก้ไขปรุงแต่งการวาดเขียนนั้น จนเป็นที่พอใจ ก็เรียกว่า การเขียนภาพร่าง หรือ การเขียนภาพหริศ (sketch) เมื่อได้ภาพร่างที่พอใจ แล้ว ก็นำไปเขียนตามขนาดส่วนให้ตรงตามสัญลักษณ์ ที่ใช้กัน เพื่อก่อสร้างตามแบบนั้นต่อไป ก็เรียกว่า การเขียนแบบ (drafting) หรือในงานเขียนภาพ จิตรกรรมฝาผนัง (mural painting) แบบร่างด้วยการวาดเขียนเพื่อแสดงให้รู้ว่า จะมีรูปอะไรอยู่ตรงไหน ลักษณะเป็นอย่างไร เพื่อที่จะได้ระบายสีตามแบบร่างนั้น

ได้ถูกต้อง ก็เรียกการวาดเขียนแบบนี้ว่า การ์ตูน (cartoon) เป็นต้น

๓.๓ การเรียกชื่อตามภาพที่เห็น เมื่อลากเส้น ลักษณะต่างๆ ผสมผสานกันบนระนาบรองรับแล้วเกิด รูปต่างๆ รู้ว่าเป็นรูปอะไร หรือผู้วาดลากตามสิ่งที่เป็น แบบอยู่ตรงหน้า และได้ภาพของแบบนั้นตามที่ด้วยการ แล้ว ผู้วาดก็ตั้งชื่อตามภาพที่เห็นนั้น ซึ่งแยกเป็นประเภท ใหญ่ๆ ได้ ๕ ประเภท คือ ภาพหุ่นนิ่ง ภาพคน ภาพ สัตว์พันธุ์ ภาพสัตว์ และ ภาพแสดงเรื่องราว หากภาพ ที่วาดขึ้นนั้นแสดงให้เห็นแต่เพียงเส้น ไม่แสดงให้เห็นว่า เป็นภาพอะไร หรือแสดงเฉพาะความรู้สึกของผู้วาด โดย ใช้เส้นเป็นสื่อเท่านั้น ก็อาจตั้งชื่อภาพว่า "ไม่มีชื่อ" (untitled)

๔. การฝึกปฏิบัติการวาดเขียน

ผู้สนใจการวาดเขียนในสมัยก่อนมักจะฝึกฝนปฏิบัติ ตนเอง หรือฝากตัวเป็นศิษย์กับครูที่มีชื่อในชุมชน การ ฝึกเริ่มจากเป็นลูกมือครูก่อน จนครูเห็นว่ามีความพอจะฝึก วาดเขียนได้ จึงถ่ายทอดรูปแบบวิธีเขียนให้ โดยให้ลอก

การวาดเขียนตามสัมผัส

การวาดเขียนตามท่าทาง

การวาดเขียนแสดงน้ำหนัก

แบบครูก่อน จนมีความชำนาญแล้ว จึงให้ฝึกเขียนสิ่งที่ละเอียดซับซ้อนมากขึ้น เป้าหมายเพื่อให้เป็นช่าง และหวังจะให้สืบทอดรูปแบบของครูต่อไป การฝึกฝนตามระบบอยู่กับครูนี้ ใช้เวลาไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับครูและความสนใจของนักเรียน วิธีสอนก็ใช้วิธีลอกแบบและเรียนแบบ ต่อเมื่อมีระบบโรงเรียนเกิดขึ้น การฝึกปฏิบัติการวาดเขียน จึงมีการจัดลำดับขั้นตอนตามลักษณะของระบบการศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็นลักษณะใหญ่ๆ ได้ ๒ ลักษณะคือ การฝึกฝนตามระบบการศึกษาสามัญ และ การฝึกฝนตามระบบ การศึกษาศิลปะ โดยตรง

๔.๑ การฝึกฝนตามระบบการศึกษาสามัญ ถือตามความเชื่อพื้นฐานที่ว่า การวาดเขียนเป็นกิจกรรมทาง ศิลปะที่ส่งเสริม ให้นักเรียนมีความพร้อมทางร่างกาย เช่น ใช้สายตาได้ดี ใช้มือเคลื่อนไหวความที่ต้องการได้ เป็นกิจกรรมทางศิลปะที่จัดสำหรับนักเรียนทุกคน โดยไม่เน้นที่จะให้เป็นศิลปิน แต่มีจุดประสงค์เพื่อช่วยเสริมสร้าง ลักษณะนิสัยที่ดี ให้มีอารมณ์มั่นคง สนุกสนานเพลิดเพลิน และมีความตั้งใจมั่นคงในการแสดงออก ตาม ความรู้สึก การฝึกฝนกิจกรรมตามความเชื่อดังกล่าวนี้ มีชื่อเรียกต่างๆ กันเช่น ถ้าฝึกให้เกิดความสัมพันธ์ทาง

ตาและมือก็เรียกว่า การวาดเขียนตามสัมผัส (contour drawing) หรือ การฝึกเพื่อพัฒนาทางความเคลื่อนไหว ก็เรียกว่า การวาดเขียนตามท่าทาง (gesture drawing) และการฝึกเพื่อให้สามารถ แสดงออกทางความรู้สึกด้านน้ำหนักก็เรียกว่า การวาดเขียนแสดงน้ำหนัก (modelled drawing)

๔.๒ การฝึกฝนตามระบบการศึกษาศิลปะโดยตรง

มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ให้นักเรียนที่เลือกเรียนวิชาศิลปะ โดยเฉพาะสามารถประกอบอาชีพได้หลังจากจบการศึกษาไปแล้ว การฝึกฝนจึงต้องใช้เวลานาน และต้องพัฒนามือและสายตาให้มีความแม่นยำเท่าๆกับให้รู้จักคิดออกแบบด้วยวิธีการฝึกโดยทั่วไปจะเห็นการบันทึกสิ่งที่มองเห็นก่อน แล้วจึงฝึกตามแนวคิดที่ผู้วาดคิด และฝึกตามผู้วาดต้องการสื่อความหมายต่อไป

อารี สุทธิพันธ์

บรรณานุกรม

อารี สุทธิพันธ์ การวาดเขียน ไทยวัฒนาพานิช ๒๕๒๓.

Mendelowitz , Danile M. Drawing. New York, Holt, Rinehart and Winston, 1976. 464 p.

Nicolaides, Kimon. The Natural Way to Draw. Boston, Houghton Mifflin, 1941.